

THUISKOMST

De patiënte woelde onrustig met de linkerhand in de dekens. De rechterarm hing slap langs het lijf, aan die zijde door de beroerte verlamd. Zuster Cecil streek de dekens wat gladder.

„Heeft zij vóór ik kwam nog iets gezegd?”

„Moeder probeerde het wel, maar ik verstond haar niet meer. 't Is vreselijk, zuster. Ik was een dagje bij moeder, de kleintjes had ik bij een kennis gebracht. Moeder leek vanmorgen zo monter, maar haar kleur was wat vreemd. Ze praatte ook moeilijk. En toen gleed zij opeens als een blok op de grond. De knecht heeft den dokter gehaald en toen u. En nu kent moeder me nog niet. Wat denkt u er van, zuster” vroeg Henny, de schoondochter der boerin van „Wolkenland”.

„We moeten afwachten of zij tot bewustzijn zal komen.....”

„Ik heb een expresse aan Rikus gestuurd. Mijn man werkt in Duitsland. Hij is geen boer maar werkt in een machinefabriek. Als hij nu maar naar huis mag.....”

De door-arbeid-geadelde hand der boerin dwaalde weer naar het voorhoofd. 't Was Henny alsof die hand de plots-afgeknapte-gedachten verzamelen wilde. Haar hart was vol droefheid. Schrik deed haar nog beven. Wat had haar schoonmoeder, op de drempel van leven en dood, nog tot haar willen zeggen?

De boerin van „Wolkenland” was zelden zacht voor zich zelve geweest. Zij had niet ziek willen zijn. Toch hadden donkere wolken zich dikwijls boven de hoeve samengepakt. De boer was drie jaar aan het ziekbed gekluisterd geweest. Zijn vrouw had hem met trouwe liefde verpleegd, zij bestuurde toen ook met Arie, de knecht, het bedrijf. Zij was overal, in de schuren en stal, in hete zonnebrand stond zij ook op het land. Ze reed met zuivelproducten naar de markt in de stad. En in zijn jeugd was Rikus ook niet een der sterksten geweest. Hij vatte vlug kou, had dan schrikaanjagend gehoest. Boer had hij niet willen worden. Als lokkende sirenenzang was 't stampen en dreunen der machines voor hem geweest. Zijn levendige geest kon niet wachten tot het zaad in de akkers ontkiemd was. Altijd construeerde hij iets. Een geheim slot, een schakelbord waarop zijn locomotief aansluiting kreeg. Het smeken noch dreigen van zijn ouders hadden zijn verlangens in een andere richting gestuurd. Hij ging naar de Ambachtsschool en haalde zijn diploma met glans. Toen kwam hij als monteur in een grote machinefabriek. Daar maakte hij spoedig promotie. Toen hij met Henny trouwde was hij een tengere maar toch sterke man, die zijn vader als een veertje optillen kon. De boer stierf een half jaar na de bruiloft van Rikus en Henny. Nog eenmaal deed de boerin toen een beroep op haar zoon.

„Rikus, kom thuis. Moeten vreemden hier straks regeren? Ik leg het hoofd toch ook eenmaal neer. Jij kunt je hier nog inwerken, jongen.....” had ze gezegd.

„Moeder, ik kan niet. Verkoopt u de hoeve en komt u dan bij Henny en mij”, had Rikus geantwoord. Hij betreurde zijn vader oprecht maar hij kon van de machines niet scheiden. En zijn moeder had zijn voorstel niet willen aanvaarden.

„Als jij niet wilt zal ik m'n plicht hier blijven vervullen.....”

Ze klaagde hierna niet meer. Toch viel het werk op de duur haar te zwaar. Maar zij hield vol. Na de komst van een dochter werden Rikus en Henny met een zoon nog verblijd. Voor hem bleef de boerin op haar post. Zij bezat een onverwoestbaar geloof dat Rikus, zij het dan laat, het vaderlijk erfdeel toch eens zou aanvaarden. Maar ook de oorlog had hem niet in die richting beïnvloed. Toen de machines, door gebrek aan grondstoffen, niet langer draaiden was Rikus naar Duitsland gegaan. En nu werd in de ziekenkamer op hem gewacht. Intensief wachtte Henny, hoewel zij wist dat hij haar brief nog niet had. Wachtte de boerin onbewust op zijn komst? Welke gedachten woelden er door haar hoofd? Ze waren een geheimenis dat zij niet prijsgeven kon. Het deed Henny pijn, haar zó dichtbij en zo ver weg toch te weten.

Henny stamde niet uit een boerengeslacht. Zij had met de wens der boerin toch wel ingestemd. Henny hield van het land, van het huis waarin Rikus als jongen gespeeld had. Haast altijd hing er een reuk van fruit in de kamers. Toen zij met Rikus verloofd was, in 't begin van hun huwelijk ook, was Henny voor de boerin wel eens bang. 't Was of de strenge vrouw haar 't jonge geluk, waarover toch ook schaduwen vielen, toen misgunde. Maar die vrees was na de geboorte van Henny's kindje verdwenen. Zo heel anders had zij haar schoonmoeder toen leren kennen. Ze behield een diep respect voor de vrouw, die als een Christin eigen leed en teleurstelling droeg.

Zuster Cecil betastte de voeten der zieke.

„Zijn ze nog warm, zuster?” vroeg Henny.

„Nee, kan ik een warme kruik van u krijgen?”

In de keuken vond Henny spoedig de tinnen kruik. Er raasde water op het fornuis. Toen de kruik in flanel was gewikkeld schoof zuster Cecil die bij de voeten der zieke.

„Blijft u vannacht hier, zuster?” vroeg Henny.

„Ja, maar dan moet morgen de wijkzuster komen. Dan kan ik thuis wat slapen. Zolang het nodig is wil ik 's nachts hier wel waken.....”

„Kan dit..... lang duren, zuster?”

„Soms komt zo'n patiënt dezelfde dag al weer bij. De verlamming kan óók nog genezen. Soms duurt de bewusteloosheid een week. De aanval kan zich ook altijd herhalen. Dan loopt het gewoonlijk slecht af.....”

„Een week.....” mompelde Henny. Die termijn verschrikte haar en gaf haar een gevoel van opluchting tevens. Een week..... dan zou Rikus toch zeker hier zijn.

De duisternis wierp reeds schaduwen in de kamer. Op de ramen had koning Winter fijne bloe-

men geëst.

„U zult het vannacht koud hebben, zuster.”

„Als ik af en toe maar iets warms drinken kan.

Misschien hebt u ook wel een deken voor mij.....”

„Ja, en 'k laat de keukendeur open.....”

Henny greep de-nog-tastende-hand der boerin. De stotende ademhaling verzwaarde haar angst. Ze verlangde opeens naar de kleintjes, naar hun warmte en bewegelijkheid. Arie was nu bij de vriendin om te vragen of de kinderen daar voor-eerst mochten blijven. Hij zou ook trachten een windkussen te krijgen.

Gesluierd lamplicht gleed in de kamer. Zuster Cecil maakte toebereidselen om de zieke te helpen. Het rook in de kamer naar kamferspiritus en eau de cologne. Met vereende krachten werd de boerin in een betere houding gelegd. Toen kwam de knecht, rood en paars van de kou.

„Hoe is 'et?” vroeg hij in de deuropening.

„Nog 't zelfde. Heb je het kussen?” vroeg Henny.

„Jao, maor 't was een toer om zo'n ding te krijgen. Bij 't Groene Kruis was er een uitgeleend, de andere was kapot. Toen ben 'k nog wel een half uur wijder gegaan.....”

„En de kinderen, Arie?”

„Die maoken 'et best. Ze kunnen blijven zolang 'et nodig mocht zijn.”

Arie bette met een bonte zakdoek zijn ogen, die traanden — doch niet van de kou. De machteloosheid der flinke boerin brak iets in hem. Het spookte ook door zijn hoofd dat zijn tijd hier nu wel eens gauw uitgediend kon zijn. En ook Arie klemde zich vast aan een strohalm..... Rikus. Als hij 't roer hier in handen wou nemen zou Arie hem graag in alles raden en helpen, 't Gaf nu geen zorg om af-zetgebied voor de producten te vinden. Wel werd het moeilijk om 't land goed te bemesten, om voor 't vee voldoende voeder te hebben.

Nadat hij nog een bekommerde blik op de vrouw had geworpen zocht Arie de stal op. Henny porde in het fornuisvuur en kookte pap.

„Heere, spaar moeder nog voor ons. Maar als Uw wil anders is, laat haar dan zó niet van ons weggaan. En maak Gij het donkere doodsdal dan licht”, bad ze stil.

De hemel was staalblauw.

In de glans van sterren en maan stond de hoeve verzilverd. Koud waren de nachten. Reeds voor de vijfde maal waakte zuster Cecil bij de zieke. Van moeheid en kou huiverend sloop Henny door 't huis. De steunende ademhaling der zieke vervolgde haar overal. Arie werkte voor drie. Ook hij zag vaak grijs van vermoeidheid. Soms viel hij in de stal naast een haverkist neer. Daar bad hij dan voor de boerin. Ook voor haar zoon en het werk harer handen.

„Geen verandering?” vroeg de dokter 's morgens aan Henny.

„Nee dokter, 't is nog in hoofdzaak hetzelfde.”

Maar Henny wist dat er toch wel verandering was. Het vlees slonk weg van 't krachtige lichaam. Toch leek dat lichaam elke dag zwaarder in hun armen te wegen. Gemarteld wachtte Henny op een

woord van den arts. Want Rikus was er nog niet. Taal nog teken had Henny van hem ontvangen.

Zuster Cecil liet den dokter 't ongunstiger temperatuurlijstje zien.

„De patient wordt ook in haar bewegingen stiller....”

„Hm... dat's niet mooi. U moet op 't ergste voorbereid zijn, juffrouw,” zei de dokter tot Henny. Een ijzige kou legde zich om haar hart.

„Bedoelt u dat 't vandaag..... aflopen zal?”

„Nou... vandaag... 't kan iets langer ook duren. 't Is een slecht teken dat ze niet bijkomt. Is uw man al terug?”

„Nog niet, dokter.”

„Dan wens ik u sterkte, juffrouw.”

„Maar kunt u dan niets voor haar doen?” vroeg Henny wanhopig.

„Nee, dit ligt niet in onze hand,” zei de dokter. Over krakende sneeuw fietste hij weg. Zuster Cecil goot in een clysma vloeibare voeding. Met een gaasje bevochtigde zij de droge mond van de zieke. Toen ging zij huiswaarts. Henny overwon moeheid en slaap. Ze waakte en wachtte. Onwerkelijk leek haar de oorlog. Op dit éne leven concentreerde zich hier alle aandacht. Toch kwam de doodsengel nader. Maar Henny hoorde zijn wiekslag haast niet.

Een man liep haastig over 't glinsterend sneeuwdek. Hij kwam langs de molen van Wiersma. Met stille wieken stond de kolos op 't land. Hoewel de man het industriegebied pas had verlaten lette hij nauwelijks op 't schilderachtige van zijn omgeving. Toen hij uit de schoorsteen van „Wolkenland” ijle rook zag verwazen zuchtte hij diep. In 't achterhuis botste hij bijna tegen een tobbe met wasgoed. Toen betrad hij de keuken. Haast gleed een ketel warm water uit Henny's hand.

„Rikus.....”

„Henny. Hoe is het met moeder?”

„Ze kent me niet, Rikus. Na de aanval heeft ze geen woord meer gezegd. Waarom ben je niet eerder gekomen?”

„Ik kon daar niet eerder weg. Ze begrepen het eerst niet dat ik voor goed wegblijven wou.....”

„Wil je dan hier..... blijven, Rikus?”

„Henny, ik moet. Voor moeder en voor onze Rikus. Het werd me ginds duidelijk dat ik hier nu ook iets voor m'n land zou kunnen doen. En toen ze dat ginds begrepen kon ik ook gaan.....”

„O, Rikus, als moeder dat nog eens kon horen.”

„Breng me bij haar”, zei Rikus schor.

De spanning verstrakte nog meer zijn gezicht. Toen stonden ze bij het bed der boerin. Maar ook Rikus herkende zij niet. Stil lag haar hand in de zijne.

„Moeder, ik ben hier, uw Rikus. En ik wil blijven. Met Gods hulp zal ik de hoeve behouden”, zei hij dicht aan haar oor.

Zijn moeder hoorde het niet. Of..... drong er van zijn woorden toch iets tot haar door? Heur hoofd gleed naar zijn schouder. Een glimlach kwam om haar mond. Toen veranderde plots het profiel.

„O Rikus, ze sterft”, stamelde Henny. Een paar diepe zuchten, toen reisde een ziel naar haar eeuwige Huis.

ANNIE VREELAND